

ОТЗЫВ
зарубежного научного консультанта
кандидата педагогических наук, доцента Е.А. Башаркиной
на диссертационную работу Кударовой Назгуль Абильбековны
«Роль национального кода в развитии лидерских качеств студентов в
высшем учебном заведении», представленную на соискание степени
доктора философии (PhD) по специальности 6D010300 – «Педагогика и
психология»

Исследование Н.А. Кударовой посвящено актуальной проблеме – определению роли национального кода в развитии лидерских качеств у студентов в вузе. Работа Н.А. Кударовой представляет собой самостоятельное и оригинальное исследование, в котором поставлены и решены значимые и актуальные проблемы в сфере образования.

В связи с внедрением различных изменений в образовательной сфере, Казахстан динамично развивается в этом направлении, университеты готовят специалистов в новом формате в соответствии с современными требованиями. Наряду с качественным образованием молодежи, диссертант выделяет важность воспитания у молодежи национального самосознания, формирования духовных ценностей и воспитания любви к своей стране, земле, языку, религии.

К исследованию привлечен достаточно обширный материал, что является несомненным достоинством работы.

В диссертации сформулирована новизна исследования, ее важность для педагогической науки Республики Казахстан. Область исследования диссертанта направлена на определение роли национального кода в развитии лидерских качеств студентов в вузе.

О глубине понимания диссертантом поставленных проблем свидетельствует вдумчивый анализ самого хода исследования: раскрытие роли национального кода в развитии лидерских качеств; обоснование цели и структуры научного исследования; разработка научно-теоретических основ развития лидерских качеств студентов в вузе; разработка и апробация модели процесса развития лидерских качеств студентов посредством национального кода; выявление педагогических условий функционирования национального кода; определение роли национального характера в содержании образования, в развитии лидерских качеств студентов в вузе; проведение опытно-экспериментальной работы, посредством которой была определена роль национального кода в развитии лидерских качеств студентов в вузе.

Структура научного исследования достаточно логично продумана и соответствует цели и задачам работы. В ходе решения задач исследования автором были использованы комплексные методы, необходимые для получения достоверных данных. В частности, были разработаны: диагностическая карта для определения уровня развития лидерских качеств и национального самосознания студентов вуза; авторский анкетный опросник

«Определение уровня национального самосознания», которые позволили определить уровень национального самосознания, а также уровень вовлеченности студентов вуза в общественно-политическую жизнь страны.

В опытно-экспериментальной главе научного исследования были использованы следующие методики: тест-опросник С.В. Ковалёва «Определение уровня самооценки»; тест А.Н. Лутошкина «Я – Лидер»; методика В.В. Синявского и В.А. Федорошина «Коммуникативные и организаторские склонности» (КОС). С помощью данных методик были выявлены уровни самооценки, коммуникативные и организаторские склонности, лидерские качества студентов.

В качестве исследовательской базы автор определила: Павлодарский государственный университет имени С.Торайгырова, Павлодарский государственный педагогический университет, Инновационный Евразийский университет. Выбранная база исследования позволила соотнести полученные данные об особенностях уровня национального самосознания в развитии лидерских качеств, отраженные в отечественных и зарубежных источниках, что способствовало повышению их достоверности.

Автор впервые вводит в научный оборот документальные материалы, полученные во время прохождения научной стажировки на кафедре педагогики факультета педагогики и психологии детства Могилевского государственного университета имени А.А. Кулешова (г. Могилёв, Республика Беларусь) под руководством зарубежного научного консультанта в период с 23.04.2018 по 23.05.2018 гг., позволившие расширить источниковую базу диссертации.

Диссертационная работа Н.А. Кударовой является самостоятельной научно-квалификационной работой, в которой поставлена и решена определенная образовательная проблема, представляющая научный и практический интерес. Теоретическая значимость исследования заключается в разработке структурно-функциональной модели процесса развития лидерских качеств студентов высших учебных заведений через национальный код с рассмотрением научно-теоретических основ развития лидерских качеств студентов в вузе. Практическая значимость исследования: разработанные теоретические положения, выводы, научно-методические рекомендации могут быть использованы в системе профессиональной подготовки студентов.

Назгуль Абильбековну Кударову как исследователя отличают самостоятельность выводов, тщательность в отборе материала, стремление объективно оценить данные источники. В ходе работы над диссертацией Н.А. Кударова проявила себя как сложившийся исследователь, умеющий не только глубоко и комплексно анализировать и обобщать информацию, но и обосновывать собственные выводы, имеющие научную новизну. Диссертант обладает такими необходимыми исследователю качествами, как целеустремленность, активная работоспособность, кропотливость в работе над научным текстом, настойчивость в отстаивании своей позиции. Эти качества позволили Н.А. Кударовой принять участие в международных

научно-практических конференциях и опубликовать материалы своей исследовательской деятельности в научных изданиях, индексируемых в международной базе данных «Scopus», в материалах международных научно-практических конференции (Казахстан, Польша, Беларусь), а также в научных журналах, включенных в список изданий, рекомендуемых для публикации решением Комитета по контролю в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан.

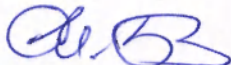
Представленное диссертантом научное исследование проведено на высоком научном уровне. Диссертационное исследование отличается новаторской тематикой, обоснованностью источников и достоверностью результатов. Достоверность полученных результатов подтверждается корректным использованием теоретических и эмпирических методов, соответствующих цели и поставленным задачам, выстроенной логикой исследователя.

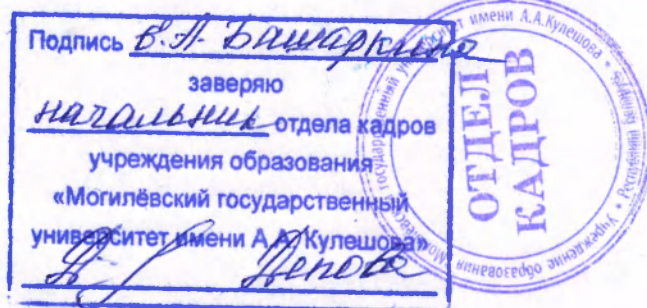
Диссертационная работа Н.А. Кударовой отличается научной новизной, теоретической и практической значимостью и представляет собой самостоятельное, законченное научное исследование, имеющее существенное значение для теории и практики высшего профессионального образования Республики Казахстан.

Подводя итоги, можно утверждать, что полученные результаты и положения, выносимые на защиту докторантом, научно обоснованы и экспериментально подтверждены. Представленная к защите диссертация Кударовой Назгуль Абильбековны по специальности 6D010300 – «Педагогика и психология» является законченным исследованием и имеет большое научно-практическое применение.

Таким образом, диссертация на тему «Роль национального кода в развитии лидерских качеств студентов в вузе», выполненная Кударовой Назгуль Абильбековной, отвечает всем требованиям, предъявляемым к диссертационным работам Комитетом по контролю в сфере образования и науки РК, в связи с чем рекомендую данную работу к публичной защите на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D010300 – «Педагогика и психология».

**Зарубежный научный консультант,
кандидат педагогических наук, доцент,
заместитель декана по учебной работе
факультета педагогики и психологии детства
Могилевекого государственного
университета имени А.А. Кулешова**

 Е.А. Башаркина

Кударова Назгуль Абильбековнаның 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Жоғары оқу орнында студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамытудағы ұлттық кодтың рөлі» диссертациялық жұмысына шетелдік кеңесшісі педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент Е.А. Башаркинаның

ШКІРІ

Н.А. Кударованың зерттеуі қазіргі өзекті мәселелердің бірі – жоғары оқу орнындағы студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамытудағы ұлттық кодтың рөлін анықтауға арналған және білім беру саласындағы өзекті де маңызды мәселелер қойылған және шешілген дербес әрі бірегей зерттеу болып табылады.

Білім беру саласына түрлі өзгерістердің енгізілуіне байланысты Қазақстан осы бағытта қарқынды дамып келеді, университеттер заманауи талаптарға сәйкес жаңа форматта мамандар даярлауда. Осы тұрғыда диссертант жастарға сапалы білім берумен қатар, жастардың бойында ұлттық сана-сезімді тәрбиелеудің, рухани құндылықтарды қалыптастырудың және өз еліне, жеріне, тіліне, дініне деген сүйіспеншілікті тәрбиелеудің маңыздылығын атап көрсетеді.

Зерттеуге өте ауқымды материал жинақталған, бұл сөзсіз жұмыстың артықшылығын көрсетеді.

Диссертацияда зерттеудің жаңалығы, оның Қазақстан Республикасының педагогикалық ғылымы үшін маңыздылығы тұжырымдалған. Диссертацияның зерттеу нысаны университеттегі студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамытудағы ұлттық кодтың рөлін анықтауға бағытталған.

Диссертанттың: көшбасшылық қасиеттерді дамытудағы ұлттық кодтың рөлін ашу; ғылыми зерттеудің мақсаты мен құрылымын негіздеу; университетте студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамытудың ғылыми-теориялық негіздерін әзірлеу; ұлттық код арқылы студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамыту процесінің моделін әзірлеу және сынақтан өткізу; ұлттық кодтың педагогикалық шарттарын айқындау; білім беру мазмұнындағы ұлттық сипаттың рөлін, жоғары оқу орнында студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамыту сияқты міндеттерді терең түсінуі зерттеу барысын мұқият талдауынан байқалады. Диссертант, сонымен қатар тәжірибелік-эксперименттік жұмыс жүргізу арқылы ЖОО-дағы студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамытудағы ұлттық кодтың рөлін айқындаған.

Ғылыми зерттеудің құрылымының ойластырылуы қисынды және жұмыстың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келеді. Зерттеу мәселелерін шешуде автор нақты мәліметтер алуға қажетті кешенді әдістерді қолданған. Атап айтқанда, ЖОО студенттерінің көшбасшылық қасиеттері мен ұлттық сана-сезімінің даму деңгейін анықтау үшін диагностикалық карта әзірленген;

«Ұлттық сана-сезім деңгейін анықтау» авторлық сауалнамасы ұлттық сана-сезім деңгейін, сондай-ақ ЖОО студенттерінің елдегі қоғамдық-саяси өмірге қатысу деңгейін анықтауға мүмкіндік берген.

Ғылыми зерттеудің тәжірибелік-эксперименттік тарауында: С.В. Ковалевтің «Өзін – өзі бағалау деңгейін анықтау» тест-сауалнамасы; А.Н. Лутошкиннің «Мен-көшбасшымын» тесті; В. В. Синявский мен В.А. Федорошиннің (КОС) «Коммуникативтік және ұйымдастырушылық бейімділіктер» әдістемесі сияқты әдістер қолданылған. Осы әдістемелердің көмегімен студенттердің өзін-өзі бағалау деңгейлері, коммуникативтік және ұйымдастырушылық бейімділігі, көшбасшылық қасиеттері анықталған.

Автор зерттеу базасы ретінде С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетін, Павлодар мемлекеттік педагогикалық университетін, Инновациялық Еуразия университетін таңдаған. Таңдалған зерттеу базасы отандық және шетелдік дереккөздерде көрсетілген көшбасшылық қасиеттерді дамытудағы ұлттық өзін-өзі тану деңгейінің ерекшеліктері туралы алынған мәліметтерді салыстыруға мүмкіндік берді, бұл өз кезегінде олардың дәлелділігін арттыруға ықпал етті.

Автор 23.04.2018-23.05.2018 жылдар аралығында шетелдік ғылыми кеңесшінің басшылығымен А.А. Кулешов атындағы Могилев мемлекеттік университетінің (Могилев қ., Беларусь Республикасы) балалық шақ педагогикасы мен психологиясы факультетінің педагогика кафедрасында ғылыми тағылымдамадан өту кезінде алынған деректі материалдарды алғаш рет ғылыми айналымға енгізген, бұл диссертацияның бастапқы базасын кеңейтуге мүмкіндік беріп отыр.

Н.А. Кударованың диссертациялық жұмысы дербес ғылыми-біліктілік жұмыс болып табылады, онда ғылыми және практикалық қызығушылық тудыратын нақты білім беру мәселесі қойылған және шешімін тапқан. Зерттеудің теориялық маңыздылығы жоғары оқу орындары студенттерінің көшбасшылық қасиеттерін дамытудың ғылыми-теориялық негіздерін қарастыра отырып, ұлттық код арқылы жоғары оқу орындары студенттерінің көшбасшылық қасиеттерін дамыту процесінің құрылымдық-функционалдық моделін әзірлеу болып табылады. Зерттеудің практикалық маңыздылығы: әзірленген теориялық ережелер, қорытындылар, ғылыми-әдістемелік ұсынымдар студенттерді кәсіби даярлау жүйесінде пайдаланылуы мүмкін.

Назгүл Әбілбекқызы Кударова зерттеуші ретінде өзіндік тың қорытындылар жасай білуімен, материалды іріктеудегі мұқияттылығымен, осы дереккөздерді объективті бағалауға деген ұмтылысымен ерекшеленеді. Диссертациялық жұмысын орындау барысында Н.А. Кударова өзін терең және жан-жақты талдау жасай алатын, ақпаратты жалпылап қана қоймай, сонымен қатар ғылыми жаңалығы бар өзіндік тұжырымдарын негіздей алатын зерттеуші ретінде көрсетті. Диссертанттың мақсаттылық, жұмыс орындау қабілетінің белсенділігі, ғылыми мәтін зерделеудегі еңбекқорлығы, өз позициясын қорғаудағы табандылығы сияқты зерттеушіге қажет қасиеттері бар. Міне осы қасиеттері Н.А. Кудароваға халықаралық ғылыми-практикалық конференцияларға қатысуға және өзінің зерттеу қызметінің

материалдарын «Scopus» халықаралық деректер базасында индекстелетін ғылыми басылымдарда, халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарында (Қазақстан, Польша, Беларусь), сондай-ақ Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің шешімімен жариялау үшін ұсынылатын басылымдар тізіміне енгізілген ғылыми журналдарда жарияланымдар жасауға мүмкіндік берді.

Диссертант ұсынған ғылыми зерттеу жаңашылдығымен, дереккөздердің негізділігімен және нәтижелердің сенімділігімен ерекшеленеді. Н.А. Кударованың диссертациялық жұмысы ғылыми жаңалығымен, теориялық және практикалық маңыздылығымен ерекшеленеді және Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру теориясы мен практикасы үшін елеулі мәні бар дербес, аяқталған ғылыми зерттеу болып табылады.

Диссертациялық зерттеу жоғары ғылыми деңгейде жүргізілген. Алынған нәтижелердің шынайылығы зерттеушінің логикасымен құрылған мақсатқа сәйкес теориялық және эмпирикалық әдістерді дұрыс қолдануымен дәйектеледі.

Қорытындылай келе, докторанттың қорғауға ұсынып отырған тұжырымдарының ғылыми негіздемесі бар және эксперименталды түрде дәлелденген деп айтуға болады. 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша Кударова Назгуль Абильбековнаның қорғауға ұсынылған диссертациясы аяқталған зерттеу болып саналады және ғылыми-практикалық қолданысқа кеңінен ие болуға лайықты.

Демек, Кударова Назгуль Абильбековнаның «Жоғары оқу орнында студенттердің көшбасшылық қасиеттерін дамытудағы ұлттық кодтың рөлі» тақырыбындағы диссертациясы ҚР Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің диссертациялық жұмыстарына қойылатын барлық талаптарына жауап береді. Сондықтан осы жұмысты 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін көпшілік алдында қорғауға ұсынамын.

Шетелдік ғылыми кеңесші
педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент,
А.А. Кулешов атындағы Могилев
мемлекеттік университетінің
балалық шақ педагогикасы және
психологиясы факультеті,
педагогика кафедрасының доценті қолы

мөр
штамп

Е.А. Башаркина

Құжаттың орыс тілінен қазақ тіліне аударма-мәтіні менімен, аудармағы
Абдрахманова Рымтай Кошербаевна

Аудармашының аты-жөні Абдрахманова Рымтай Кошербаевна

Қолтаңба *AK*

«20» октября 2020 года. Я, Абдиков Булат Каратаевич нотариус
нотариального округа Павлодарской области, действующий на основании
государственной лицензии №19001120 выданной «22» января 2019 года
Министерством юстиции Республики Казахстан свидетельствую верность этой
копии с подлинником документа. В последнем подчисток, приписок,
зачеркнутых слов и иных неоговоренных исправлений или каких либо
особенностей не оказалось. При этом свидетельствую подлинность подписи
сделанной переводчиком с русского языка на казахский язык Абдрахмановой
Рымтай Кошербаевны. Личность переводчика установлена, дееспособность и
полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 180
Взыскано: согласно ст. 536 НК РК,
ст.30-1 Закона РК «О нотариате»

Нотариус: *Булат Каратаевич* *Абдиков*

